

Valbyparken og nattergalen

"Har man bare en enkelt gang stået en smuk, varm sommeraften ... og lyttet til nattergalens sang, vil det blive husket som en af de helt store naturoplevelser. " (citater: Naturhistorisk Museums hjemmeside).

Planerne om en badestrand ved Valbyparken har vakt en almindelig glæde i de omkringliggende bydele, som vi deler. Vi vil dog også gerne stille spørgsmålet, om den nye attraktion vil udkonkurrere en i forvejen etableret – nemlig nattergalens sang i maj/juni? Badestranden bliver anlagt tæt på nogle af nattergalens ynglesteder, og stranden vil tiltrække et stort antal mennesker, som kunne føre til en fortrængning af fuglen fra området. Vi mener, at det er muligt at sikre begge attraktioner, men det vil kræve en indsats, som vi håber dette forarbejde kan være et indledende skridt til.

Vi har foretaget undersøgelser af hvilke betingelser fuglen stiller til sine ynglesteder, samt en registrering af hvor nattergalen i ynglesæsonen 2014 holdt til.

Foretrukne ynglehabitater for nattergalen, *Luscinia luscinia*

Nattergalen er en drosselfugl og er blandt andet i familie med rødhals og solsort. Når nattergalen ankommer fra sine overvintringssteder i det sydlige Afrika i maj, etablerer den sig i yngleterritorier, der normalt har en størrelse på omkring 0,25 – 0,80 ha. Størrelsen afhænger af mængden af tilgængelig føde, hvilket primært består af insekter, specielt larver fra natsværmere og sommerfugle. Når nattergalen vælger yngleterritorie foretrækker den et mosaiklandskab, hvor følgende faktorer er til stede:

- Løvfældende krat bestående af forskellige buske (der må gerne være hasselbuske i krattet samt hyld, hvidtjørn og pil) og mindre træer. Krattet er typisk lavt og tæt med skyggefulde partier og gode skjulesteder.

- Åbne områder med urtevegetation uden krat, idet arten tager det meste af føden ved jorden. Den tager dog også føde på træernes grene og er også i stand til at søge føde i luften.
- Fugtige områder, gerne i nærheden af vand. De åbne partier med vand og urtevegetation øger afstanden, hvor fuglens sang kan høres.

Rødhalsens og vindrosens krav til yngleterritorie minder om nattergalens, men konkurrencen arterne imellem, ser dog ud til at være relativt svag. Vindrosen er er sjældent ynglefugl i Danmark og det er i realiteten kun rødhalsen, der konkurrerer med nattergalen i Valby Parken. Det er primært vores interaktioner i yngleterritorierne, der er årsag til udsving i populationsstørrelsen.

Mange områder i og omkring Valbyparken er velegnede som ynglelokalitet for nattergalen og der er formodentligt en del områder der har potentiale, uden at vi skal gøre os de store anstrengelser.

Kilder:

<http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12606981/index.pdf>

http://en.wikipedia.org/wiki/Common_Nightingale

Fugle i felten, feltbestemmelse af fuglene i Europa og Middelhavsområdet, Lindhardt og Ringhof

Registrering

På efterfølgende kort har vi markeret hvor nattergalen er observeret i ynglesæsonen fra begyndelsen af maj til midten af juni 2014. Da rederne er svære at få øje på, bygger observationerne på syngende individer (hanner), og vi går ud fra at et permanent opholdssted indikerer et nærliggende rugested. Iagttagelser af vegetation mv. sandsynliggør dette.

Tallene på kortet viser i hvilken rækkefølge fuglene er observeret – altså 1 er den første (omkring 6. maj). Tallenes forskellige farver viser de forskellige observationsture; dette kan danne grundlag for en vurdering af, om den samme fugl er dukket op et nyt sted. F.eks. har fugl 3 tilsyneladende flyttet rundt flere gange (måske fordi den har haft svært ved at tiltrække en mage eller er blevet forstyrret). Fuglen X er vi lidt i tvivl om, da den blev registreret ret sent; måske er det en ganganger der er flyttet). 7s er en sydlig nattergal som normalt kun findes i det vestlige Jylland og længere syd på. P.gr. af dens relativt sjældne forekomst i det østlige Danmark har vi valgt at registrere de to observationer som én og samme fugl.

Et tal + en apostrof (6'') angiver flere observationer på samme sted, altså et permanent opholdssted.

Vi har set på vegetationen nær opholdsstederne, hvor dette var muligt, og fundet hyppig forekomst af hylde, hvidtjørn og hassel. Endvidere har vi kunnet iagttage, at opholdsstederne fortrinsvis har været på steder, hvor mennesker har svært ved at færdes. Dette er tydeligt ved 1, 6 og 7.

Handlingsplan

En plan for fastholdelse af ynglende nattergale i Valbyparken og tilstødende områder skal efter vores opfattelse lægge hovedvægten på at sikre de eksisterende ynglesteder. Efter vore indledende sonderinger er vi nået frem til at 1, 2, 6, og 7 (både den østlige og den vestlige) har stort potentiale, fordi der er naturlige forhindringer for menneskelig

adgang eller ligefrem indhegning. Disse forhindringer bør sikres og forøges enten ved beplantning eller hegn eller en kombination. Også et par af 3's tilholdssteder kan styrkes ved etablering af diverse indhegnende tiltag, især det gule og det blå sted (se kortet) har potentiale og kan muligvis fungere som ynglested for to forskellige par. Det blå sted har været fast sted for nattergal igennem adskillige sæsoner.

Ovenstående kan suppleres med etablering af nye ynglesteder. Det kan være kompliceret p.gr. af de mange forskellige faktorer der spiller ind, og resultaterne er usikre. Vi kan dog pege på lokaliteter, hvor der i tidligere ynglesæsoner har været nattergale. Lundene langs Gåsebækrenden har i tidligere år været hjemsted for nattergale. Ændringer i vegetationen ved storme og påfølgende oprydninger har tilsyneladende fordrevet dem. Vi vurderer at der er gode muligheder, hvis man genetablerer tidligere krat med hvidtjørn, hassel og hylde. I frøparken har der også været nattergale før discgolfbanen blev anlagt, og der kan sikkert med fordel reetableres steder her ved beplantning og indhegning.

Enkelte af ynglestederne ligger ikke i stringent forstand i Valbyparken, men da fugle jo ikke ser på kommunale ejerforhold, bør vi heller ikke lægge så meget vægt på det, men forsøge at etablere et samarbejde med de berørte parter. F.eks. vil det også være oplagt i forbindelse med en dette projekt også at arbejde med Tippens ynglesteder. Blandt andet kunne kystlinen på Sydhavnstippen formodentlig blive et yngleterritorie, hvis der var en lidt større krattæthed. Krattætheden langs "lorterenden" bør også øges lidt, og det samme gør sig gældende langs jernbanen.

Vi stiller os gerne til rådighed for en besigtigelse af lokaliteterne og andre tiltag, hvis det er ønskeligt.

Jesper Møller, cand. scient., og Paul-Erik Lind, medlem af Kgs. Enghave Lokaludvalg, tlf. 2635 5386

Nattergale maj-juni 2014